

Korset och Kronan

Nr 105/2022

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

CA 11: Om bikten (del 4)

Våra lutherska bekännelseskrifter innehåller många viktiga ställen om bikten och nycklamakten. Luthers upptäckt av den rätta läran om *rättfärdiggörelsen genom tron* ledde också till att bikten framställdes på rätt sätt. Den ovillkorliga avlösningen står här i centrum. Syndaren får i bikten (skriftermålet) höra Guds direkta tillsägelse av syndernas förlåtelse till honom personligen.

Den lutherske teologen *Siegbert W. Becker* framhöll att egentligen borde avlösningen riktas till hela församlingen på grund av att den allmänna rättfärdiggörelsen gäller alla människor. Detta skulle vara den rätta lutherska förståelsen (*Becker: Skriften och saligheten, Landskorna 1972, s. 66*). Men denna syn på avlösningen är inte riktig. Becker skrev: *”Tvärt emot vad en del lutheraner menar är den allmänna avlösningen, som uttalas över en hel församling, mer i samklang med sund*

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

lutherdom än den enskilda syndabekännelsen och avlösningen. Den enskilda avlösningen är giltig, inte på grund av den enskilda syndabekännelsen utan på grund av att en allmän avlösning redan har uttalats av Gud.”

Becker blandar här ihop frågan om avlösningens giltighet med frågan om hur nycklarna skall förvaltas. Han har helt rätt i att avlösningen inte är giltig *på grund av* den enskilda syndabekännelsen. Det beror endast på att nåden är universell. Kristus har förvärvat saligheten för hela mänskligheten. Men därav följer *absolut inte* att det är *”mer i samklang med sund lutherdom”* att uttala förlåtelsen över hela församlingen än att göra det enskilt. Den sunnda lutherdomen har alltid värnat om den enskilda avlösningen. *Franz Pieper* framhåller i sin dogmatik att Jesus talar till vissa bestämda personer när han säger:

*”Om ni förlåter **någon** hans synder, så är de honom förlåtna”* (Joh. 20:23, Dogmatik III, s. 124, not 496). Pieper skriver: *”Det grekiska uttrycket ... [här citeras grekiskan med tysk översättning] visar, att evangelium här används i sin tillämpning på bestämda personer, alltså i form av den individuella avlösningen.”*

Att avlösa en hel församling utan åtskillnad är inte sund lutherdom. Becker använder här den objektiva, allmänna rättfärdiggörelsen på fel sätt. Detta är en allvarlig sak som förstärks av att han i samma skrift påstår att man inte skall fråga oomvända människor: ”*Är du frälst?*”, utan säga till var och en: ”*Du är frälst!*” (a.a. s 56f). Risker är här stor att man hamnar i den form av *hyperevangelism* som fanns inom den s.k. trospietismen på 1700-talet, framför allt företrädd av greve Zinzendorff och den herrnhutiska rörelsen.

Tidigare hade den också företrätts av teologen *Samuel Huber* på 1600-talet. Huber hade varit reformert men övergått till lutherdomen. Men snart upptäckte de ortodoxa teologerna att Huber avvek från den sunda lutherdomen. Tydligt märktes detta av hans uppfattning att den allmänna rättfärdiggörelsen och rättfärdiggörelsen genom tron förenades av *ett enda domslut* hos Gud. Huber menade därför att det var riktigt att börja med att säga till var och en: ”*Dina synder är förlättna*” utan att först förkunna lagens dom.

Men enligt sund lutherdom måste lag och evangelium delas rätt. Först skall synden avslöjas genom lagens predikan. Evangelium skall sedan förkunnas för de botfärdiga. I den äldre lutherska kyrkan var det framför allt *Johan Agricola* som här ledde in på fel spår. Han menade att lagen inte behövde predikas i den kristna kyrkan. Där skulle endast evangelium höras. Agricola menade att själva budskapet om Kristi död ledde till syndaånger och att lagen endast skulle förkunnas för de öppet ogudaktiga i samhället. Luther reagerade kraftigt mot detta.

I den sunda, bibliska lutherdomen spelar nådemedlen en avgörande roll. Just därför att Kristus har förvärvat nåd och förlåtelse för hela världen kan nådemedlen förmedla en ovillkorlig avlösning till den enskilde. Gud uttalar sitt domslut här och nu på

nytt. När prästen i bikten uttalar den ovillkorliga avlösningen är det Gud själv som talar! Nådemedlens tillsägelse är därför något mycket mer än enbart en *hänvisning* tillbaka till vad som skedde på Golgata. Evangelium i ordet och sakramenten är *en akt av Gud som sker här och nu!*

Avlösningen i bikten är riktad till den enskilda människan precis som både dopet och nattvarden. Den allmänna rättfärdiggörelsen lärs klart i Skriften, men inte på det sättet att avlösningen därför skall riktas till hela församlingen. Kyrkans uppgift är enligt Jesu ord att förvalta både binde- och lösenyckeln. Detta måste göras individuellt. I en hel församling finns både troende och hycklare. Den store lutherske teologen *C.F.W. Walther* framhåller med rätta att prästens uppgift är att rätt dela lag och evangelium så att de botfärdiga förstår att evangelium är till för dem, men att de obotfärdiga förstår att de är under lagen och Guds vrede.

Det måste här med skärpa framhållas att den rätta, evangeliska synen på bikten skiljer sig från *både* botpietismen och trospietismen.

Botpietismen sätter på nytt upp villkor för avlösningens giltighet, precis som den romersk-katolska kyrkan gör. Rörelsen i denna form utgick från *Hermann Francke m.fl.* Den har en för lutherdomen främmande syn på själva rättfärdiggörelsen. Den store lutherske teologen *Valentin Ernst Löscher* (1673-1749) var den som utförligt visade detta i sin viktiga skrift ”*Timotheus Verinus*”.

Trospietismen å andra sidan förstår inte nödvändigheten av att lagen först måste föra en syndare till förskräckelse och ånger innan evangelium förkunnas för honom. Trospietismen hamnade därför i hyperevangelism. Detta skedde som nämnts framför allt inom *herrnhutismen*. Det är därför beklagligt när man idag framhåller just herrnhutismen och dess

företrädare som exempel på en rätt luthersk förkunnelse av läran om världens rättfärdiggörelse. De lärde visserligen detta, men inte på rätt sätt. De försummade att dela lag och evangelium rätt.

Det är visserligen sant att många av pietismens förkunnare, både botpietister och tros pietister med stor iver ville hålla sig till Guds ord och i en tid av rationalism och förnekelse utgjorde en hälsosam motvikt mot denna uppenbara förnekelse. Men när man närmare granskar dessa rörelser måste de ändå teologiskt kritiseras, precis som C.F.W. Walther och Franz Pieper med rätta gjorde. En rätt luthersk kyrka bör därför gå tillbaka till Luther, reformationen och bekännelseskriterierna, som inte har något av dessa rörelsers negativa sidor. Det är helt klart att Luther som ingen annan verkligen gick tillbaka till Bibelns rena och klara lära i alla stycken. Han lyfte fram vad profeterna, Jesus och apostlarna lärde. Om vi vill bevara ordet och sakramenten rena skall vi därför med stor tacksamhet och heligt allvar gå tillbaka till den verkligt ”sunda lutherdomen”. Den ger oss en rätt förståelse av alla Bibelns läror. I synnerhet ger den oss klarhet i Bibelns huvudläror om lag och evangelium, ordet och sakramenten.

Ur Schmalkaldiska artiklarna

Om bikten. Emedan avlösningen eller nyckelmakten är en sådan hjälp och tröst mot synden och det onda samvetet, som Kristus förordnat i evangeliet, så bör man för all del inte låta bikten och avlösningen komma ur bruk i kyrkan, detta särskilt med hänsyn till de förskräckta samvetena, men även för det okunniga ungfolkets skull, för att det må undervisas och förhöras i den kristna läran. Beträffande uppräknandet av synderna må det dock stå var och en fritt att ange vad han vill eller inte. Ty så länge vi är i köttet, talar vi inte osanning, om vi säger: "Jag är en fattig, syndfull människa."

Rom. 7: "Jag erfar i mina lemmar en annan lag." Och man skall inte ringakta *den enskilda avlösningen*, ty den härrör från nyckelämbetet, utan man skall skatta den liksom alla andra ämbeten i den kristna kyrkan såsom något högt och dyrt (*Schmalk. art., SKB 332f, Trigl 492f*).

Ur Luthers lilla katekes

Vad är bikten? Svar: Bikten består av två stycken. Det första är att man bekänner sina synder, och det andra att man *tar emot avlösningen eller förlåtelsen av biktfadern som från Gud själv*. Man ska inte tvivla på detta utan lita helt och fullt på att alla synder därigenom är förlättna inför Gud i himlen. Vilka synder ska man då bikta? Inför Gud ska man erkänna sig skyldig till alla synder, också de som vi inte själva märker av. Så gör vi i bönen Fader vår. Men inför biktfadern ska vi bara bekänna de synder som vi vet om och känner i hjärtat...

Särskilt bekänner jag att jag en gång har svurit och en annan gång varit oförsämnd och elak med mina ord. En gång har jag försummat personen N.N. ... o.s.v. Låt det så vara nog med detta. Men om du inte vet om någonting alls (vilket väl inte är möjligt!), så nämn inget särskilt, utan ta emot förlåtelsen på den allmänna syndabekännelsen, som du läser upp inför din biktfar. Sedan säger prästen: Gud vare dig nådig och styrke din tro. Amen. Vidare: Tror du, att min förlåtelse är Guds förlåtelse? Den biktande svarar: Ja.

Prästen fortsätter: Ske dig såsom du tror. *Och på vår Herres Jesu Kristi befallning förlåter jag dig alla dina synder i Faderns, Sonens och den helige Andes namn.* Amen. Gå i Herrens frid! Men de som är mycket bekymrade i sitt samvete eller har stor bedrövelse och anfäktelse ska prästen förstå att väl trösta med olika bibelord och så styrka och uppmuntra deras tro. Det här är nu bara ett exempel på hur vanliga människor kan gå till bikt (*L. kat., SKB 371f, Trigl 552f*).

Forts. i nästa nr